Zyner Excellentie den
Minister van Koloniën,
van
den Schryver

VERDEDIGING DER VOORDRAGT

IN DE

AFDEELING KOOPHANDEL

DER MAATSCHAPPIJ

FELIX MERITIS,

den 7 *Maart* 1861,

DOOR

R. F. Baron VAN RADERS,

OVER

AFSCHAFFING VAN SLAVERNIJ.

Overgedrukt uit het Algemeen Handelsblad.

TE 'S GRAVENHAGE, BIJ
DE ERVEN DOORMAN.
1861.

In het *Algemeen Handelsblad* van 11 Maart 1861, N°. 9117, komt voor onder het opschrift *Felix Meritis*, een vrij uitvoerig en juist overzigt der verhandeling, op Donderdag den 7^{den} dier maand in de afdeeling Koophandel dier maatschappij, door mij voorgedragen. Maar in dat genotuleerde wordt slechts melding gemaakt van de verschillende stukken in den loop en aan het slot dier voordragt voorgelezen, zonder dat derzelver inhoud tevens werd medegedeeld. Het alzoo in het *Handelsblad* verschenen verslag, zonder de bijlagen, leverde dus geen volkomen geheel op. Om nu in het daaraan ontbrekende te voorzien, heb ik datzelfde overzigt mijner voordragt onlangs laten herdrukken, met bijvoeging van toelichtende nota's, en door de boekhandelaren DE ERVEN DOORMAN te 's Gravenhage doen uitgeven.

Nu las ik weder in het *Handelsblad*, nommers van 2 en 3 Mei 1861, onder het opschrift: *De bestendiging der slavernij, voor zoo ver die nog onder Nederlands vlag bestaat, in Felix Meritis aanbevolen*, eene recensie mijner opgemelde verhandeling, onderteekend: „Een lid der Maatschappij ter bevordering van de afschaffing der slavernij." Het schijnt echter, als of tijdens het ter nederschrijven dier recensie, de steller daarvan nog geene kennis droeg van den herdruk mijner, sedert voor het lezend publiek, beter toegelichte redevoering.

Door dien recensent werd het euvel geduid, dat „het denkend en zeer practisch publiek van *Felix Meritis, afdeeling Koophandel,*" door mij werd „onthaald," zoo zegt hij, op vertellingen, als van eene in Suriname wedergevonden pilaar, afkomstig van de vorige

beurs op het Rokin; evenmin kon hij goedkeuren, dat ik heb gesproken van na pas te zijn aan wal gestapt te Paramaribo, reeds denzelfden avond onder het luisteren naar muziek, door het geknal van zweepslagen aan slaven toegediend, gestoord te zijn; en, dat ik weder op een volgenden morgen, door het geluid van zweepslagen uit mijne sluimering werd gewekt. Maar die vorige gesteldheid van zaken oordeelde ik te moeten verduidelijken door bekende feiten, om beter te doen uitkomen, hoe die toestand sedert voor eenen wat gunstiger heeft plaats gemaakt. Ik heb tusschen dat relaas mijner treurige waarneming, bij wege van afleiding gewaagd, van de op eene suikerplantaadje gevonden afbraak der beurs van Amsterdam, en zulks opzettelijk, alvorens het onderwerp der zweepslagen te vervolgen en te zeggen, dat het geknal daarvan mij voortdurend bleef hinderen, ook in het gouvernementshuis aan mijne schrijftafel zittende.

Er bevonden zich in de zaal van Felix Meritis verscheidene dames, welke door hare tegenwoordigheid van belangstelling lieten blijken in de zaak der afschaffing van de slavernij. Indien ik aan dat schoonere gedeelte van mijn auditorium, door het verhalen der opgemelde bijzonderheden, soms, evenzeer als aan mijnen recensent, mishaagd moge hebben, dan wil ik gaarne geacht worden, aan haar, de geëerde hoorderessen mijner redevoering, daarvoor beleefdelijk verschooning te hebben gevraagd bij deze.

Veel te lang, naar mijnen wensch, hebben zich de bij Koninklijk besluit van den 6den Februarij 1851, N°. 77, vastgestelde reglementen op de behandeling, het onderhoud, den arbeid en de tucht der slaven in Suriname, laten wachten. Hetgeen vroeger door mij was voorgesteld, te weten, dat voortaan de straf van slagen aan slaven, binnen de stad Paramaribo, niet mogt worden uitgevoerd elders dan op het piket der justitie, zag ik daarbij bepaald. De bedoelde reglementen hebben in verschillende opzigten voor de slaven verbetering aangebragt; maar zelven zijn ze voor verbetering zeer vatbaar. Zoo is onder anderen daarin op te merken, dat het rantsoen vastgesteld voor den plantagie-slaaf, die in den regel hard heeft te werken, wat aangaat het dierlijk voedsel, als: in gezouten visch of vleesch: *Een derde*, of in versch vleesch:

De helft minder is uitgetrokken dan voor den slaaf in de stad en hare buitenwijken. (1) En is zulks zóó bepaald, niettegenstaande ik in der tijd heb getracht de ontwerpers van dat tarief, uit plantagie-administrateuren bestaande, van die wat te zuinige toekenning terug te brengen, en ook het opperbestuur der koloniën in Nederland in overweging heb gegeven, het voorgesteld rantsoen niet wettelijk te bekrachtigen, daar het toch zoo weinig voldeed aan den wetenschappelijken raad van den hoogleeraar G. J. MULDER, strekkende om „de hoeveelheid visch te vermeerderen, indien het toedienen van vleesch onmogelijk is."

Het recenserend lid der maatschappij tot bevordering der afschaffing van de slavernij verlangt, dat ik als medelid, haar, met al mijnen invloed — die echter gering is — zal ondersteunen „ter bevordering eener *werkelijke en spoedige afschaffing der* „*slavernij.*"

Tegen het *werkelijke* of wezenlijke der afschaffing heb ik volstrekt niets in te brengen; maar ik vraag: ligt het *spoedige* der afschaffing wel in het beschreven doel dier maatschappij? Volgens art. 2 harer statuten is toch haar doel:

1°. „Volledige afschaffing der slavernij in de Nederlandsche koloniën;

2°. „ten nutte der Overzeesche bezittingen;

3°. „in het belang der slaven; en

4°. „vooral ook hen te brengen tot de kennis van het Evangelie."

Zie hier omtrent dat grondwettig artikel, in punten afgedeeld, mijne beschouwing:

1°. „Volledige afschaffing der slavernij in onze koloniën," kan worden verzekerd door te bepalen, dat kinderen van slavinnen aldaar voortaan als vrijgeboren het levenslicht zullen aanschouwen.

---

(1) Volgens de bedoelde reglementen, moet aan iederen slaaf boven de 14 jaren oud, worden uitgereikt, 's wekelijks:

	in de stad	op plantagiën
aan bakkeljaauw of anderen gezouten visch, haring of makreel, gezouten of gerookt vleesch:	3.	2 pond Amst.
of versch vleesch, per dag:	2/5	1/5 „ „

De slavernij zal er dan dien ten gevolge volledig worden afgeschaft door hare afsterving.

2°. „Ten nutte der Overzeesche bezittingen" zal men handelen, door de in die koloniën bestaande maatschappelijke orde niet te verstoren, maar daarvan de gewenschte ommewerking geleidelijk tot stand te brengen. Inmiddels de aldaar bestaande werkzame kracht in wezen te houden, mitsdien de ter plaatse aanwezige slaven vooreerst niet vrij te verklaren.

3°. „In het belang der slaven" zal het zijn, hen te laten blijven leven onder de zorg hunner meesters, op de plantagiën, of op de erven waar zij zich bevinden. Wierden daarentegen de slaven in massa vrijgelaten, velen hunner zouden dan minder gelukkig worden. In Suriname zouden er wezen, die even als in Britsch en in Fransch Guyana, tot barbaarschheid zouden vervallen. Op de Curaçaosche eilanden zouden de vrijgelatenen wel den hongerdood kunnen sterven. Bij gelegenheid toch dat ik eens had gesproken van den opmerkelijken aanwas der gouvernements-slavenmagt op Bonaire, die van 1 Jan. 1817 tot 1 Jan. 1836 van 290 tot 524 hoofden was geklommen, behalve nog 55 die als vrijgegeven, enz., waren afgevoerd, zeide ik: „Maar wat leverde het verder „onderzoek der statistiek van dat eiland op? De hoogst bedroevende „zekerheid, dat bij gelegenheid van twee in dat negentienjarig „tijdvak meer prangende drooge jaren, het grazende vee, wegens „gebrek aan kost op de verdorde velden, grootendeels was uitgestorven, en helaas! met het vee ook vele vrije menschen te „Bonaire, door den hongerdood waren weggemaaid!"

4°. „Vooral ook om hen (de zwarten) te brengen tot de kennis „van het Evangelie." Zal het ten deze beschreven voorname doel der maatschappij op de beste wijze worden nagestreefd, dan diende men vooral te werken op de gemoederen der aankomende jeugd. Bleven nu de moeders dier aankomelingen vooreerst verkeeren in den slavenstand, dan zouden hare vrij geboren kinderen, uit dien hoofde wetmatig staan onder de oppervoogdijschap van het plaatselijk bestuur, hetwelk dan ook alleen het regt zou hebben om zoodanige maatregelen te nemen voor de goede opleiding en vorming dier vrijgeboren Neger-jeugd, als in het weldadig voornemen

der Regering moge liggen en zulks zonder daarin belemmerd te kunnen worden door de ouderlijke magt. Men heeft toch wel eens gelezen, hoe, ten aanzien van verwaarloosde jongens, op het Nederlandsch Mettray bij Zutphen geplaatst voor hunne beschaving, zulke edele poging tot welzijn van kinderen aangewend, door onverstandige vaders of moeders is afgebroken geworden.

Als er nu eens wierd verklaard bij wet, dat voortaan de kinderen van slavinnen vrijgeboren zullen zijn, dan zou daarmede niet in het leven zijn geroepen eene wet, die, volgens den recensent, de bestaande slaven „bij voortduring tot slavernij doemt." In het wets-ontwerp, aan het slot mijner rede in Felix Meritis voorgelezen, ligt zoo iets dan ook niet besloten; art. 14 van dat opstel getuigt juist het tegendeel. Altoos blijft de wetgeving bij magte, om, nadat de vrijverklaring der geboren wordende slavenkinderen uitgesproken zou wezen, te eeniger tijd, ook de dan nog bestaande slaven vrij te verklaren, gelijk bij voorbeeld geschied is door den staat van New-York in 1825 en door de republiek van Venezuela in 1854.

Ruim zeven jaren geleden opperde ik, als lid der staatscommissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van den 29sten Nov. 1853, het denkbeeld, om reeds dadelijk en onafhankelijk van het verdere werk dier commissie, in overweging te nemen, den Koning een voorstel te doen, daartoe strekkende: Dat de kinderen, die voortaan uit slavinnen geboren zouden worden, vrij zijn. Ongelukkig werd dat afgestemd. Ware daarop echter dadelijk te werk gegaan, dan zoude aan meer dan elf duizend kinderen, sedert onder Nederlands vlag geboren als slaven, het onwaardeerbaar regt eener vrije geboorte zijn ten deel gevallen. (1)

---

(1) In de bijlage Q van het Eerste Rapport der vermelde Staatscommissie, vindt men op bl. 361, dat over het tijdperk van 1849 tot 1852, in den slavenstand zijn geboren, gemiddeld per jaar:

In Suriname	1239	kinderen.
Op de Curaçaosche eilanden . .	305	〃
〃 〃 drie Antilles eilanden . .	102	〃
Te zamen geteld	1646	〃
Vermenigvuldigd met	7	
Is over zeven jaren	11,522	kinderen.

Ik eindig dit vertoog met eene aanhaling, voorkomende in het regeringsverslag wegens Suriname over 1858, afkomstig van den gouverneur die voor de zamenstelling van dat ministerieel staatsstuk de bouwstoffen heeft geleverd; luidende:

„Bij het ter nederschrijven van deze regelen heerscht bij voort-„duur eene gewenschte rust onder de slavenbevolking, en ik her-„haal met vertrouwen hetgeen ik aan het slot van het verslag van „1857 zeide, dat het verkeerde voorstellingen zijn, dat bij de „vertraging eener algeheele emancipatie, opstand onder de slaven „te duchten zoude zijn, en dat ik niet vrees voor storing van orde, „bij handhaving eener gepaste discipline."

'S GRAVENHAGE,
7 Mei 1861.

R. F. VAN RADERS.